

18.

DEODUCE
MEDITATIO S. EVANGELII
DOMINICÆ
SEPTUAGESIMÆ

Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus, cùm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

QUAM
In Regia Aboënsi Academia.

P R A E S I D E

DN. ÆSCHILLO PETRÆO
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subjicit, in Auditorio Majori, boris solitis
Ad diem 12. Decembris Anni 1649.

DAVID MATTHÆI. SCIURENIUS.
FINLAND.

(A) *Theophyl. in Matth.*

Christus est Rex cœlorum qui assimilatur homini, secundum quod humanam accepit
formam. Paterfamilias autem quia Dominus est dominus, id est, Ecclesie.

(B) *Ansol. in Matth.*

Cum sero factum esset, i. e. cum finis unius cuiusq; vel finis mendii i. e. ultima ætas
muudi venisset, de quo sine dicit, Joh. Filio in novissima hora est, & Apost.
Non sumus in quos fines seculorum devenerunt.

A B O Æ.

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1649.

Illustribus Generosissimis ac Nobilissimis Dominis.

DN. JOANNI RÖRCKE

S. R. et M. et Regni Svecani Senatori eminētiss. Regij celebris;
Parlamenti Aboensis, permagnum Ducatum Fenniam Prae-
sidi permagno, Vestro-Gotiae & Daliæ Legifero gravissimo.

DN. GUSTAVO HORN Equestris

Exercitus Teutonici, Majori Capitaneo Generali.

DN. HENRICO HORN Legionis

Equitatus Nylandici, Chiliarcho Magnanimo.

DN. BERNHARDO BONGERUS Pedes- tris Exercitus Livonici, Chiliarcho maximè strenuo.

DN. JOHANNI MUNK Regij Dicasterij

quod Aboæ est, Assessori æquissimo.

Cum èd audacia progressus, ut Immortalibus Vestris Nominibus,
Domini gratosissimi, Homiliacum hocce exercitium inscriberem, concia-
tarunt me amplissimi beneficiorum cumuli largiter in Patrem meum Cha-
rissimum à vobis effusi, unde spes me non levius alit, quin ejusdem quoq;
magnificentie bracte à me insuretis. Accedit & hoc quod ingentisla-
grem desiderio videndi pedes vestros desideratissimos, quorum vestigia
exoculari affectans, loci conditionaq; mea conscius, non alias, ad illos fle-
xo genu procumbendum video, nisi simul aliquod scriptum è sacratissimo
opere depromptum, Vestris Illustribus & Felicissimis Nominibus
consecratum exhibeam. Suscipe igitur Patroni Magni hoc quicquid
est munusculi chartacei vultu suavi ac mitis D. O. M. vos dignissi-
mos patriæ nostræ Patres quam diutissimè ac felicissimè servet ac custodis-
et. Scribebam 10. Novemb: Aboæ. 1649.

V. tris Excell:tiis
Subiectissimè inserviens

David M: Sciurenus,

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ

In Sancta & Summe Laudanda Trinitatis, Patris, filii,
& Spiritus Sancti Nomine.

Domine Deus virtutum converte nos, ergo ostend. de faciem tuā & salvi erimus, Psal. 80. v. 20. His autem verbis quae bis in hoc Psalmo canuntur. 1. Vult nos Deus diligenter præmonitos, hoc cum primis petendum ut nos consoletur, & quidem hac via & modo, ut faciendo vultum suum splendescere super nos habentes nostri miserendo, non ad merita & labores nostros respiciendo, sed misericordiam suam propter Christum intuendo. 2. Exponit quae sit necessitas hujus petitionis, pro Dei gratia & misericordia consequenda: ut quod inde sensu tiamus auxilium, præsertim in salutis nostræ æternæ negotio, habentes peccatorum nostrorum remissionem, justitiam, & vitam æternam, ex illa Dei misericordia, non ex laboribus & operibus nostris: De hoc in hodierno Evangelio plura audiemus.

Oremus autem Deum, ut Evangelium hodiernum, ita meditari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrine, & honorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in eternam beatitudinem: Dicamus igitur. Pater noster &c.

EVANG. Matth. 8.v. 1.usq; ad 18.

Simile enim est regnum cœlorum homini, patri familiis qui ex ijs summo diluculo ad conducendos opera-

rios in vineam suam. Paclus autem cum operarijs
denario in diem, misit eos in vineam suam. Et exiit
horâ tertiâ, vidensq; alios stantes in foro otiosos. Di-
xit eis; ite & vos in vineam meam, & quodcumq;
justum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt. Et
egressus rursum sextâ & nona horâ, fecit itidem. Et
circa undecimam horam exiit: & invenit alios, stan-
tes otiosos, ac hixit eis, quid statis totum diem otiosi?
Dicunt ei, quia nemo nos conduxit, dicit illis ite, &
vos in vineam, & quicquid justum fuerit accipietis.
Cum autem vespera facta esset, ait Dominus vineæ
procuratori suo: voca operarios, & da eis mercedem
incipiens a novissimis ad primos usq;. Quum ve-
nissent illi undecimæ hora, acceperunt singuli denari-
um., Et quum venissent primi? sperabant se plus
reportatuos, acceperunt autem singuli denarium ipse
quoq;. Et quum accepissent, obmurmurabant adver-
sus patrem familias, dicentes: Hi novissimi unam ho-
ram operati sunt & adæquasti eos nobiscum, qui per-
culimus pondus diei & astum: ipse vero respondit, &
ait uni ex eis: Mi socie iniquus non sum in te: nonne
denario paclus es mecum? Accipe quod tuum est, &
abi, volo autem huic novissimo dare ut & tibi. Non-
ne mibi licet, quod volo facere de jis que ad me perti-
nent? an oculus tuus malus est, quia ego bonus sum? sic
erunt novissimi primi, & primi novissimi Multe
enim sunt vocati, pauci vero electi.

In-

Inter regnum Dei & patrē familias conduceantem opera-
rios in vineam suam, similitudinem à Christo prepo-
sitam, continet hoc recitatum Evangelium. Paterfa-
milias sic describitur, quod exiverit manē ad conducen-
dos operarios in vineam suam. Deinde quod pactus
sit cum operarijs; de diurna mercede. Praterea quo-
modo exiverit iterum, circa tertiam horam, & viderit
otiosos stantes, dixerit eis, ite & vos in vineam meam,
& quod justum est, dabo vobis, quodq; similiter fecerit
exiens circa sextam & nonam horam, tandem exiens
circa undecimam horam, invenerit alios otiosos, &
dixerit eis, quid, statis hic totum diem otiosi? Atq; dum
hi regererunt, se à nemine esse conductos, jussérunt ut &
illi in vineam irent, quod iustum esset, essent accepturi.
Paterfamilias etiam ita describitur, quod servaverit pro-
missum, & mercedem singulis dederit, ita quidem ut
primo manē venientibus & laborantibns per totū diē
diurnam persolverit mercedem, juxta conventionem
factam. Et deinde ex ordine eandem mercedem des-
erit, & quidē ultimis omnī primo mercedē dando. Cū
vero murmurant primi ob datam omnibus mercedem
æqualem? resporidit ille, se nemini facere injuriam, cum
daret primis juxta conventionem, reliquis vero ex gra-
tia. Admonet murmurantes eos, non recte facere,
quod egre ferant, etiam ultimis datam æqualem portio-
nem mercedis, quandoquidem eis nihil deciderat, de
promissa mercede. Parabolam hanc Christus conclu-
dit dicens: Ultimi erunt primi, & primi ultimi. Multi sunt
vocati pauci electi. Confirmatur in hoc Evangelio,
totus ille Articulus secundus in nostro symbolo vñ, quod
Christus Jesus suis meritis perducere nos queat ad vi-
tam æternam, non vero nos ipsi nostris meritis. Ad

certum Arthiculum confirmandum quoq; hic textus valet, dum facit mentionem mercedis. hoc est vitæ æternæ, quod non detur propter merita, sed ex gratia propter Christum.

P A R T E S.

1. De patre familias in vineam suam operarios conducente
2. De mercedis solutione.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus Deus Pater noster cælestis dilectissimus, nobis omnibus benedicit, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A.

In qua meditamur:

I. Patrisfamilias diligentiam.

Demonstratur illa exinde, quod primò manè surrexerit ad conducendum operarios. Sciebat opus esse operarijs in vineâ suâ, itaq; curam gerit, & operam dat, quomodo justo tempore operarij in vineam mitterentur, non est passus se impediri matutino somno, vel alijs delitijs, nihil habuit prius, quam ut hæc vinea studiose coleretur. Patet secundo etiam ejus diligentia, quod sapius, iterum atq; iterum exiverit ad querendos & vocandos operarios in hanc vineam. Exivit (inquit Christus) non solum manè dilucido, sed etiam circa horam tertiam, i.e. nostram Nonam, videt in foro stantes otiosus, quos vocat in vineam suam. Quod etiam exiverit tertio, circa horam sextam, siue nostram Duo decimam. Quarato etiam circa horam vndeçimam, h. e. proxima ante vespe.

vesperam, sic enim interpretantur primi isti operarij in vinea totam diem laborantes, v.z. quod hi postremi unam horam laboraverint in vinea. (A)

L. C. Christus per patrem familias, vocantem operarios in vineam, intelligit patrem suum cœlestem, & vult ostendere, hac parabola, quod Deus diligenter vocaverit homines in vineam suam, h. e. in suam Ecclesiæ. quæ etiam vinea vocatur, Isa. 5. v. 26: Ps. 79. Ioh. 15. & consequenter ad vitam æternam, ut in hæ Ecclesia sive vinea spirituali laborent, in bonis operibus, quæ sunt fructus gratissimi, quia illis glorificatur pater cœlestis Matth. 5. vocatio autem hæc Dei diligentissimè facta est in omnibꝫ mundi æstatibus, & statim in ipso paradiſo, vult Deus nos in hac vinea, non solum laborare, sed etiam ut simus patientes, ut æstum toleremus, dum in hac vinea laboramus, h. e. ut omnis generis calamitatis æ quo animo feramus, vocat autem S. Petrus has calamitates, quibus in hoc mundo Ecclesia subiecta est, æstum. 1. Pet 4. v. 12. Huc referendum, v.z. quod Deus nos diligenter vocet, quod extat Prov. 8. & 9.

II. Placidum contractum cum

operarijs. Paterfamilias hic placide & familialiter contrahit cum ijs, qui laboraturi essent, in vinea ejus et quidem hoc modo: primò cum ijs qui primò manè advenierunt, ita paciscitur, ut denarius diurnus detur, sis ve pro labore Duodecim horarum in vinea. Deinde illis quos vocat circa horam tertiam, promittit quod justum est. Eodem modo agit cum illis quos vocat circa horam Sextam & Nonam. Illos qui circa Undecimam vocantur, primò redarguit, quod stent totum diem otio-

¶, sed mox cognito, quod à nemine essenti conducti, in-
bet eos ire in suam vineam, promittens se daturum.
quod justum esset.

L. C. 1. Sicut paterfamilias placide & familialiter
agit cum operarijs in vineam mittendis, non enim co-
git eos ad laborandum in vinea sua, sed spe præmij ac
mercedis eos alliciens: ita pater noster cœlestis, verus
ille paterfamilias, promittit illis magnum præmium &
mercedem, qui in vineam eunt, ac ibi laborant, vñ. ut ha-
betur. 1. Tim 4. Quod pietas ad omne utilis sit, ha-
bens promissiones præsentis & futuræ vitæ. Et Matth
19. in fine dicit Christus. Qui relique rit domos aut
fratres, aut agros propter nomen meum, centuplum re-
cipiet, & vitam æternam hæreditabit.

L. C. 2. Otij & segnitiei detestationem videmus in
hoc patrefamilias: non enim Potest hic bonus paterfami-
lias ferre ut aliqui stent otiosi, sive in foro, sive alibi, mādat
etijā ire in vineā, cū quib⁹ conventione facta est: Ita pater no-
ster cœlestis, non vult nos otiosos, desides & ignavos es-
se, sed ut quisq; nostrum, prout vocatus est, summa cum
assiduitate in vocatione ambulet, ut Apostolus præcipit.
Rom 12 v. 11. Syr: 3/ 8. 22. Eccles. 6. 7. 8. 9.

SECUNDA PARS

*In prima parte vidimus patris familias in conducen-
do operarijs diligentiam, in contrahendo cum illis de
mercede familiaritatem & bonitatem, otij quoq; &
segnitiei detesta:ionem: si quitur ut ejusdem videamus
in reddenda mercede dispensationem... .*

In qua meditamur.

I. Man-

I. Mandatum de justo tempo.

re dimittendis operarijs. Cum vespera veniret, dixit vineæ Dominus procuratori suo: voca operarios, & da illis mercedem suam. Noluit paterfamilias ille bonus, ultra præstitutum tempus illos detinere in laboribus, noverat illos jam desiderare dimissionem, & illam ex re ipso-
rum esse, non defuerunt quidem adhuc labores in vi-
nea, sed magis respexit ad illorum vires, quia illi ferre &
non ferre potuerent, venerunt quidem alij sero, sed cre-
dibile est, eos etiam illius horæ laboribus sat fessos & de-
fatigatos. Neq; enim omnes æquè robusti & fortes ad
portandum pondus diei & æstum.

L. C. Dum hic paterfamilias operarios suos justo
tempore, vult dimitti, typus est clementissimi patris no-
stri coelestis, quomodo ille quoq; & omnium optimè,
quidem noverit, suorum labores, justum tempus quoq;
præscribat nos ab his latribus salvandi, h. e. ab o-
mnib; miserijs vexationibus & afflictionibus, quas hac vi-
ta, ut individuos comites sibi associatos habet. Fer-
muis ergo bono & læto animo, quodecunq; incommo-
dum; tpe, enim instat quo liberabitur ab omnib; malis.
Constat patri nostro coelesti quot dierum pondas por-
tavimus & æstum, habet omnes descriptos in libro suo
colligitq; triam omnes sudores, h. e. omnes lacrymas
in suam lagenam nec earum obliviscitur.. Non finit
nostrum tempus dimissionis præterlabi: quod nobis in-
terdum videtur. Veniens veniet & non tardabit, ex-
pectemus nos Dominum, viriliter agamus, simus illis
hominibus similes, qui expectant sponsum redeuntem
ad nuptias. Oremus vero interea Deum, vespera ve-
nit, ut Christus nobiscum maneat, nec finat lucem suam

apud nos extingui. Nemo etiam ante dimissionem ex
tempore laborum & molestiarum hujus vitæ discedat, sed
perferamus & obduremus, nec crux nos terreat ulla,
maneamus in statione, in qua positi sumus, expectantes
cum gudio vesperam hanc & veniam gratiosam mun-
do valedicendi.

II. In distribuenda mercede

ordinem. i. jubet procuratores vocare operarios & red-
dere illis mercedem suam, incipiendo à postremis, usq;
ad primos. 2. Quod etiam illi postremi, sive qui circa
Undecimam horam venerunt acceperint singuli denari-
um, æqualem mercedem cum illis qui primi erant.

V. C. i. Christus ipse met explicitat, quid velit do-
cere, introdicens in parabolam talem patrem familias,
qui incipit à postremis, & reddit æqualem mercedem il-
lis cum alijs, & quidem cum primis, vñz. hoc vult Chri-
stus docere, novissimos fore primos, & primos novissi-
mos, h. e. qui agnoscunt sua peccata, & non confidunt
meritis suis, sed solam Dei gratiam intuentur ut publica-
nus Luc 18. Latro in cruce, Maria Magdalena, Saulus
persecutor Ecclesie, sunt primi juxta illud: meretfices
& publicani præcedant vos in regnum Dei. Est autem
hic scopus parabolæ. In Ecclesia qui diu labores susti-
nuerint & bene meriti sunt, si postea sese efferant pro-
pter sua merita, & fiant in gratia eius, iuntur à Deo, ut Saul,
initio pius & bene meritus, postea quam sit insolens &
ingratus, abiicitur à Deo, quamvis titulum Regis in po-
pulo Dei retinet. Ita Judæi quanquam tolerarunt æstū
dei, h. e. disciplinam & ceremonias Mosaicas, tamen
postquam fuerint superbi & invidi, & dolent gentibus
idem Evangelium, & augustissimum honorem populi
Dei

Dei communicari, abijciuntur à D E O, quanquam de-
narium, h. e., titulum gubernationis Ecclesiæ, vel alia
bona corporalia ipsis promissa retinent. Sic nostro
tempore multi de Ecclesia benemeriti, postquam elati
superbia & ábitione ápliora préia honorū & gloriæ con-
cupiscunt & falsa dogmata spargunt, ejiciuntur à D E O
tametsi dona ingenij titulum doctorum Ecclesiæ, aut
alia bona corporalia retinent. Servus debens decem
millia talentorum & nihil habens ad solvendum, dum se
humiliat, & plena fiducia confidit Domini sui bonitati
petens dilationem, impetrat non modò dilationem, sed
& totius debiti condonationem. Matth. 18. E. con-
trario autem primi isti, qui novissimi sunt, sunt illi qui
confidunt suis operibus & se propter bene merita esse
sunt, & alijs invident, ut maxima pars gentis judaicæ.

L. C. 2. Quia Christus refert hunc patrem familias
æqualem reddidisse operarjis mercedem, primis & no-
vissimis. Luth. sententia est, CHRISTUM volui-
se docere, in regno Christi esse æqualitatem, vel omnes
esse æquales in regno Christi, ita ut quantacunq; sit di-
versitas conditionum in hoc mundo, vz. ut pater maje-
rit filio. Dominus servo, princeps subditis, prout Deo
visum est, varias conditiones ordinare pro necessitate ci-
vilis hujus conditionis, tamen nos omnes coram D E O
ex æquo respici statuamus, & æquales esse, quoad coles-
sia bona, sive salutis media, quia unus Christus, Bapti-
smus, Evangelium, Spiritus sanctus, neq; aliis melius ha-
bet Evangelium, Baptismum ac Christum, non peior
conditio servorum quam dominorum: hoc enim in qui-
busdam, quidam ex bonis temporalibus plus habeant, in
hoc tamen non vincunt nos, quod meliora habent sa-

igit̄ media, & plus juris ad cœlestē vitam quam nos.
Ideo accurate discendum ut quisq; voluntariam obedi-
entiam Deo p̄fet. cū hoc cogitare & statuere potest;
quamvis non sūm Imperator, non Papa, non opibus ab-
tundem, non imperio polleam. sicut magni in gaundo, ta-
men in hoc se alijs minorem non esse, quod Baptis̄um
consecutus propter Christi mortem, contra mortem, v. z.
temporalem confidat, non aliter quam etiam summi fa-
cere possunt. Qui ergo hoc sic tenet, & novit, quod omnes
in regno Christi pares simus, res suas sine tædio & mo-
lestia obit, neq; quidquam præterea perturbatur, quod
in hac brevi vita viliori conditione ac minus celebri
quam alij fruatur. Apostolus omnia mundana postpo-
nit dilectioni Christi, quæ verè via est ad cœlestes man-
siones Rom. 8.

III. Qualis verborum Christi
in conclusione parabolæ sensus v. z. Multi sunt vo-
cati pauci vero electi. Hæc autem verba piè ac
nervosè interpretatur Lutherus in homil. h. Evang.
& quidem hunc in modum: multi (inquit Christus) vo-
cati, nam prædicatio Evangelij universalis, publicè om-
nibus patens, quicunq; suscipere volunt, ac Dei voluntas
hæc est, prout ipse indicat, ut omnes credant & salventur.
Verum quid accidit? sicut in proximo Evangelio sequi-
tur: pauci electi sunt, h. e. Pauci id agunt, ut piè vivant
nam quidam audiunt & non curant, quidam audiunt sed
magis curant divitias & voluptates, id v. Deo non placent
ac tales suo regno non dignatur, id appellat Christus, non
eligi, non declarare pietatem quam Deus probat. Isti v.
electi sunt & Deo placentes, qui diligenter audiunt Evan-
gelium, in Christum credunt, fidem in bonis operibus de-
clarant

clarant; neq; ejus catifa quicquam sustinere tectisant.
Si ergo Deo placere velimus & electi essemus, caychimus tria
iam conscientiam, contra manda Dei non delinquam
mus, peccatis resistamus, verbum Dei sedulo audiamus
& studiò meditemur; à Deo Spiritum Sanctum petamus
verbi Christi curam nunquam abiiciamus, in procinctu
simus contra Diabolum & ejus insidias, patientiam à
Deo imploremus, & veri Christianie evadimus, illi v. qui
Dei voluntatem sentiunt esse, ut non omnes salventur,
in desperationem ruunt, & in sceleribus, in magnâ impie
tatem disolvuntur. Qui postea videndo nihil à pecudi
bus differunt, cum cogitent: cum certo decretum sit,
utrum salvandus an damnamus sim, cur igitur superva
caneum laborem susciperemus? Sed inquit Lutherus noti
est tibi incipiendum ab hoc ultimo sed potius mandatum
Dei audieridum, ut verbum Dei audias, in Christum cre
das, quod ipse salvator sit, qui pro totis muncis peccatis
satis fecit, id mandatum tibi exequiendum est. Si tamen si
dem infirmam sentis implora à D E O Spiritum Sanctum,
nec dubita Christus tuus salvator est, & tibi certa
eternam salutem applica, si enim in eum creditis, h. e. certa
fiducia te in eum reieceris, omnia in te tibi eterna de
stinata est, Joh: 3. Matth: 9. Lue: 1: ubi tribus pa
rabolis Christus idei probat.

O Mnipotens, aeternæ Deus, pater Domini nostri, Iesu Christi
gratias agimus tibi, qui vineam, Ecclesiam tuam, à primo
mane, usq; ad hanc Vesperam, contra inferorum portas umbra
manus tua clementer protegeisti, & quod nullo nostro merito, sed
sola & immensa misericordia tua, propter filium tuum Pontifi
cem nostrum Iesum Christum nos recipis & salvas. Teq; ora
mus ut & porro hanc vineam & nos iros palmitos protegas &
facias

*facias, ut manentes in vite filio tuo Domino nostro Iesu Christo
fructum multum feramus, ne jam primi, novissimi siamus, sed
per te vocati in numero electorum simus, per eundem Dominum
noscum Iesum Christum, qui tecum vivit, &c.*

Benedictio, & Claritas, & Sapientia, & Gratiarum astio, & Honor, & Virtus, & Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculorum, Amen. Apoc, 7: 12.

QUESTIONES.

VNDESUNT nomina sequentium Dominicarum Se-
ptuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ, &c.

Rupertus: nomina ista non esse desumpta à numero dierum, ab hac dominica ad quintam Dominicam in ieiunio, sed à numero Dominicarum. voluit enim Ecclesia ante Dominicam passionis præmittere Septem celebres Dominicas, quibus revocaret nobis in memoriam spiritualem nostram captivitatem, sicut per Dominicam passionis commemoratur redemptio à captivitate, itaq; prima Dominica ex septem dicitur Septuagesima, quia est prima ex Septem. Secunda dicitur Sexagesima, quia est prima ex sex. Tertia dicitur Quinquagesima quia est prima ex sequentibus Quinq;. Quarta dicitur prima Quadragesimæ, eadem ratione, &c.

2. *An pater familiæ iliculò surgens, ad condycendos operarios in vineam suam, &c. mox conducedos manè in vineam mittens ad laborandum, recte fecerit, siquidem Ps. 127. vanum esse dicitur manè urgere; Resp. affr.*

In Psalmo non dicitur esse simpliciter vanum, manè surgere & laborare, sed dicitur esse vanum huic diligen-
tiae

tiæ & labori confidere, & divinam benedictionem pre-
cibus impetrandum negligere. Idem docet Apostolus
i. Cor. 3. Neq; inquit qui plantat est aliquid, neq; qui
rigat, sed qui dat incrementum D E U S. Id ipsum
etiam in hoc Psalmo dicitur; Omnes labores, curas, sa-
pientiam, & industriam humanam in rei familiaris &
Publicæ administratione frustra insumi, nisi Deus feli-
cem successum & eventum laugiatür..

3. *An quia bona opera non sunt accessaria ad justifi-
cationem & salutem nostram præterea non faci-
endas.* Resp.

Maxime facienda. Quia à D e o p ræcepta sunt. Et
fidem veluti fructis bonam arborem necessariò sequun-
tis. Intelligenda tamen est necessitas ordinis, manda-
ti, & voluntatis Christi; non autem necessestas coactionis.
Cum reatu spontaneo Spíritu duecuntur, nec sub lege
sint, sed sub gratia. Rom. 8. 12. Debitores sumus,
non carni, ut secundum carnem vivamus. Rom. 13. 5.
ideoq; necessitate subditi estote, non solum propter iram
sed etia propter conscientiam. Ibidem vers. 8. Nemis-
ti quidquam debeat is, nisi ut invicem diligatis. Pf. 110. 3.
Populus tuus spontaneus, in die victoriae tuae in decore
sancto.

Nam ex Articulo pariter justificationis & salutis
æternæ, bona opera penitus excludenda sunt. Siqui-
dem & justificantur, & salutem æternam consequimur
gratis sola fide in Christum Iesum. Rom. 3. 28: Ar-
bitramur igitur justificari Hominem per fidem, sine o-
peribus legis. Ephes. 2. 8. Gratia salvati estis per fidem,
& hoc non ex vobis, Dei donum est, non. ex operibus

ut nō quis glorieter. Improbandæ igitur sunt propositiones: Bona opera necessaria esse ad salutem. Impossibile esse salvari sine bonis operibus. Et: Neminem unquam sine bonis operibus salvatum esse.

Sunt alia causa necessitatis honorum operum. I.

Ut mandato Divino spontaneum nostrum obsequium præstemus 2. ut fidem nostram hominibus. Deo verò pro immensa bonitate gratitudinem declaremus. 3. Ut non tantum scandala caveamus, sed alias, etiā nostro Exemplo ad pietatem & fidem. invitē 4. Nec tantum ut effugiamus pēnas, sed ut Deum, qui sana in nobis dona coronat, ad præmia conferendum, alliciam⁹.

Fides vero proprium unicum, & illud medium est, quo justitia & salus non modo apprehenduntur, verum etiam à Deo conservantur. 1. et 1. 5. in virtute Dei custodimini per fidem in salutem. Et: post pauca: Reportabis finem fidei vestræ salutem animarum, licet autem don bonis operibus sed virtute Dei fides nostra conservetur, sceleribus tamen & peccatis ea amittitur. Licet enim fides sit donum Dei, & dona Dei sint sine pénitentia, potest tamen fides amitti. Licit Deus in se non mutetur, & quam fidem semel largitus est, eam nos usq; ad finem conservare cupiat: quam ob causam varia nobis confirmationis & ob signationis media ordinavit, plurimi tamen fidem, quam Dei dono consequiti erant, per cupiditates & illocbras carnis rursus amittunt. Matth. 13. 20 Qui enim super petro sa seminatus est, he, qui verbum audit & continuo cum gaudio accepit illud. Non habet autem in se radicem, sed est temporalis. Luc. 8. 13 Ad tempus credunt, & in tempore, temptationis re ed m̄t Matth. 10. 22. & 24. 13 Qui autem perseveraverit usq; ad finem, saluus erit.